

ПОЗИТИВИ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ І ПІДЛІТКІВ У ПЛАСТІ

Остапйовська Ірина Ігорівна, аспірант I-го року навчання,
Волинський національний університет імені Лесі Українки.

Науковий керівник:

Арцишевський Роман Антонович,

доктор філософських наук, професор, член-кореспондент АПН України

Актуальність нашої роботи полягає у поданні позитивів принципів та розвиваючо-виховних засад Національної скаутської організації України Пласт, котра є на сьогодні однією із найчисельніших (станом на травень 2008 р. вона нараховує членів понад 3,5 тисячі членів: дітей, молоді та невеликої кількості людей старшого віку [3]). Її *метою* є висвітлення переваг організації, проведення розвиваючої та навчально-виховної діяльності у Пласті, її впливу на формування особистості.

На дитину будь-якого віку чигає чимало небезпек та "спокус". Не останнє місце серед них займають вулиця, телебачення та неякісні, жорстокі відео та комп'ютерні ігри. На жаль, дорослі не завжди в змозі самотужки знівелювати згубний вплив цих факторів на дитину, запропонувати їй цікаве й корисне заняття. У цьому випадку їм на допомогу приходять різноманітні заклади позашкільної освіти, спортивні секції, дитячі клуби та гуртки, дитячі і молодіжні організації. За розвиваючо-навчальним впливом ми можемо їх умовно поділити на такі групи: 1) монопливові – сприяють розвитку якогось одного вміння чи якості (спеціалізовані гуртки, спортивні секції); 2) спрямованого впливу – розвивають ряд навичок та вмінь якогось певного напрямку ("школи мистецтв", певні дитячі організації та об'єднання); 3) полівпливові – сприяють всебічному розвитку дитини (дитячі та молодіжні організації); 4) релігійні організації та недільні школи (їх варто виділити в окрему групу). Хорошим вибором є освітньо розвиваючі утворення третьої групи, адже вони не лише дозволяють перебувати дитині у колективі своїх однолітків під постійною опікою старших, але й, що теж важливо, сприяють всебічному розвитку та виявленню певних прихованих здібностей і

талантів з подальшим їх розвитком.

У радянські часи єдиними дитячими та юнацькими організаціями були жовтенята і піонери. Сьогодні ж вибір доступних дитячих організацій значно зріс, левову частку серед них займають організації скаутського типу. Провідне місце серед них належить Пласту – Національній скаутській організації України (станом на травень 2008 р. вона нараховує понад 3,5 тисячі членів, дітей, молоді та невеликої кількості людей старшого віку [3]).

У Пласті проходить патріотичне виховання дітей та молоді на засадах християнської моралі та пропагується всебічний розвиток особистості, стимулюються лідерські якості та потяг до різнобічного самовдосконалення. За відношенням до виховання та навчання всіх пластунів можна поділити на тих, хто виховує і тих, кого виховують. Розвиваюча та освітня робота в організації проводиться з малими групами дітей. З цією метою створюються рої для дітей-новаків 6-10 років (кілька роїв складають гніздо) та гуртки – для пластунів-юнаків 11-18 років (кілька гуртків формують курінь). Вихованням керують виховники: новацькі братчики або сестрички, юнацькі друзі чи подруги, за ефективну роботу гнізд та куренів відповідають гніздові та зв'язкові відповідно. Для того, щоб мати змогу займатися із новацтвом чи юнацтвом кожен виховник повинен пройти відповідний кваліфікаційний вишкіл.

Пласт є надзвичайно привабливим для дітей та молоді. Це зумовлене низкою чинників. По-перше – сама концепція скаутингу: "життя серед природи, лісівництво, лицарськість, рятування життя, витривалість, любов до своєї батьківщини" [1], по-друге – можливість відчувати себе частиною спільноти, так зване "почуття банди", як писав один з ідеологів Пласту Ю. Старосольський: "життя – як тільки це можливе – відбувається в такій банді. Це його світ, його суспільність. Там тільки він живе правдиво хлоп'ячим життям, не фальшованим, не удаваним, як часто в товаристві старших. Там він проявляє свою індивідуальність, ініціативу, провідницький хист. У своїй банді він переживає вимріяну пригоду, там він відважний – хоч де інде, може

несміливий. В банді своє право, своя публічна опінія, що діє як переважний "соціяльний" тиск на спосіб поведінки, там – своє розуміння добра і зла..." [2], по-третє – можливість постійного розвитку та самовдосконалення, можливість навчання ігровими засобами, і по-четверте – це особливе відношення між дитиною та старшою людиною її виховником (старші не вчать, у прямому розумінні цього слова, не акцентують увагу на своїх вікових, а значить і розумових та фізичних, перевагах, не створюють жорстких обмежень та перешкод): виховники виконують спрямовуючу та контролюючу функцію, вказують шлях та спосіб досягнення потрібної мети та слідкують за безпечним та результативним її досягненням. Крім того, не останнім фактором, котрий приваблює дітей у Пласті, є його "яскравість" і певна "корпоративність": строгі та, разом з тим, барвисто-індивідуальні форми-однострої, чітко поставлені й гарно скоординовані заходи, різноманітні акції і табори.

Як бачимо, пластові методи виховання та навчання суттєво впливають на розвиток дітей та підлітків, адже вони завдяки роботі з малими групами мають особистісну орієнтацію і відзначаються різноманітністю. Також значній їх ефективності сприяють ті фактори, що в основі кожного методичного елемента лежать перевірений роками досвід та наукове обґрунтування.

Література

1. Сич. О. Пласт: нарис витоків, історії, сьогодення – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 1999. – 74 с.
2. Старосольський Ю. Велика гра. Гутірка про ідею й методу пластування. – Вінницьке обласне товариство "Просвіта". На правах рукопису. – 1979. – 80 с.
3. XI Крайовий пластовий з'їзд. 5-6 квітня 2008 року, Київ. Матеріали та звіти. – 62 с.